

Projekt HEAL
Številka projekta 2021-1-DE02-KA220-ADU-000026661

PRIPOROČILA
ZA NADALJNJE UKREPE NA PODROČJU E-
ZDRAVJA IN USPOSABLJANJA NA PODROČJU
DIGITALNIH SPRETNOSTI

Projekt je financirala Evropska komisija.
To poročilo in njegova vsebina odražata izključno stališča avtorja, Evropska komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij iz tega poročila.
Številka projekta: 2021-1-DE02-KA220-ADU-000026661

STALIŠČA PROJEKTA E-ZDRAVSTVENA PISMENOST (HEAL)

PRENOSLJIVOST PRISTOPA "VODNIK ZA E-ZDRAVJE"

Digitalna transformacija zdravstvenega sektorja lahko predstavlja še dodaten dejavnik družbene izključenosti za osebe brez ali z nizkimi digitalnimi spretnostmi. Da bi preprečili, težave pri dostopu do zdravstvenih storitev, je nujno potrebno povečati njihovo e-zdravstveno pismenost. Zato je bil v okviru projekta razvit program usposabljanja, namenjen izobraževanju bodočih izvajalcev, ki bodo postali **vodniki za e-zdravje**, in repozitorij, ki vključuje aktualne vire iz področja e-zdravja. V projektu HEAL so izvajalci (1) osebe, ki profesionalno ali prostovoljno delajo na področju neformalnega izobraževanja odraslih, in (2) zdravstveni delavci, ki so v neposrednem stiku s pacienti.

Vodniki na področju e-zdravja izobražujejo in informirajo o storitvah e-zdravja in uporabi zdravstvenih podatkov, pridobljenih od uporabnikov e-zdravstvenih storitev. Ta znanja dajejo uporabnikom možnost nadzora nad njihovimi podatki, kar je ključnega pomena za ozaveščeno in odgovorno državljanstvo.

Kljub sistemskim razlikam med državami, ki so sodelovale v pilotnem projektu HEAL, se je pokazala skupna in očitna potreba po vzpostavitvi in uvedbi vodnikov na področju e-zdravja. Osebe brez ali z nizkimi digitalnimi spretnostmi namreč potrebujejo podporo pri uporabi (ali utemeljeni zavrnitvi) aplikacij e-zdravja, npr. elektronske kartoteke pacienta, e-recepta ter aplikacij za zdravje in zdrav življenjski slog. Predstava oziroma ideja, da bodo to podporno nalogo prevzeli drugi družinski člani, je nerealna, saj evropska družba izobraževanje smatra kot nalogo države ali pa posameznika. Dejansko je država dolžna zagotoviti, da imajo vsi državljani dostop do zdravstvenih storitev. Vodniki za e-zdravje lahko paciente podpirajo ad hoc (neposredno) - kot zdravnik ali zdravstveni asistent npr. pri uporabi e-pacientove kartoteke - oziroma so kontaktne osebe in pravi naslov za tiste, ki se želijo izobraževati sami.

Izobraževalni moduli so se izkazali za primerne in dosledne pri delu s ciljnim skupinami z različnimi profesionalnimi izkušnjami. Združujejo pedagoške kompetence za zaposlene v zdravstvu in teme s področja e-zdravja za izobraževalce. Fleksibilnost pri izbiri izobraževalnih vsebin in metod olajšuje delovno obremenitev ter omogoča lažje prilagajanje različnim okoliščinam in ciljnim skupinam. Ustrezna institucionalna podpora seveda dodatno olajša izvedbo, vendar je ključno, da imajo e-zdravstveni vodniki dovolj časa in lastne pobude za uspešno izvajanje spodbujanja kompetenc na področju e-zdravja.

Projekt E-HEALth Literacy je uspel dokazati uporabnost, prenosljivost in kontinuiteto svojega pristopa. Pilotni program v petih državah z različnimi zdravstvenimi sistemi in različnimi vrstami izvajalcev je prinesel vpogled v izvajanje koncepta projekta v različnih okoljih. Bistvena prednost tega pristopa je v tem, da je prilagodljiv in nizkopražen ter da upošteva različne profile udeležencev usposabljanj. Rezultat pristopa je prilagodljiv in modularen nabor orodij za izvajalce, ki olajšujejo obravnavo tematike e-zdravja, ki se nenehno spreminja.

Projekt je financirala Evropska komisija.

To poročilo in njegova vsebina odražata izključno stališča avtorja, Evropska komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij iz tega poročila.

Številka projekta: 2021-1-DE02-KA220-ADU-000026661

Co-funded by
the European Union

Prenos pristopa za vodnike e-zdravja in sheme usposabljanj v druga okolja in države mora potekati pod ustreznimi pogoji. Zato projekt prinaša tudi priporočila za deležnike na vseh ravneh, ki bodo ta proces podprli in omogočili njegov prenos in implementacijo.

PRIPOROČILA ZA NADALJNJE UKREPE

Financiranje programov za zagotovitev ustreznega osebja in opreme. Izvajalci neformalnega izobraževanja odraslih pogosto delajo kot prostovoljci v neprofitnih ali socialnih organizacijah, z vzpostavljenimi enotami v lokalnem okolju, ki so pogosto odvisne od financiranja. Zato bi morali obstajati tudi posebni programi financiranja, ki bi podprli e-zdravstveno svetovanje.

Ozaveščanje vseh državljanov. Storitve e-zdravja, kot sta na primer e-recept ali e-pacientova kartoteka, so tako pomembne, da ne smejo biti prepuščene naključju oziroma ostati zgolj v domeni zavarovalnic, ne glede na to ali so državljani z njimi seznanjeni ali ne. Če obstaja na primer možnost odjave od e-pacientove kartoteke, je še toliko bolj pomembno, da so državljani o tem obveščeni. Predvsem pa se morajo zdravstveni delavci seznaniti s tem, kaj lahko omogočajo storitve e-zdravja ter da obstajajo e-zdravstvene aplikacije, ki so na jim voljo za uporabo.

E-zdravstvena pismenost je odvisna od družbe in države. Nepodpiranje razvoja kompetenc na področju e-zdravja bi pomenilo neuspeh zdravstvenega sistema in bi lahko imelo dolgotrajne posledice. Na odločevalcih je, da (1) vključijo zavarovalnice, da zagotovijo ustrezno izobraževanje za vse zavarovance / vse državljane, (2) da bolnišnice in lekarne ob uporabi digitalnih storitev obvezno uvedejo vodnike e-zdravja, (3) da financirajo usposabljanje za vodnike e-zdravja. Za e-zdravstveno pismenost starejših državljanov ne morejo biti odgovorni le posamezniki in njihove družine.

Družba je le tako dobra, kot je dober njen najšibkejši član. Še posebej je treba poskrbeti za ranljive osebe. Učna gradiva, navodila in smernice morajo biti dostopna in nizkopražna. To pomeni, da je treba uporabljati enostaven jezik in se izogibati tujkam, tudi na primer v kampanji za obveščanja o spremembah storitev e-zdravja.

Vseživljenjsko učenje je ključni koncept za uspeh digitalizacije zdravstva. Zaradi digitalne preobrazbe je potrebno vseživljenjsko učenje, ki služi izboljšanju znanja, kvalifikacij in kompetenc in se odvija z osebnega, državljanskega, družbenega ali zaposlitvenega vidika. E-zdravstvena pismenost mora postati ključni cilj tega koncepta.

Pomen e-zdravstvenih navodil in gradiv za podeželska območja. Vsi elementi e-zdravja, vključno s telemedicino, so lahko še posebej koristni za prebivalce, ki živijo na podeželskih območjih, saj jim lahko pomagajo premostiti posledice morebitnih infrastrukturnih pomanjkljivosti. Zdravstvene ordinacije, bolnišnice in lekarne namreč niso na voljo povsod. E-zdravje lahko z aplikacijami e-zdravja za preprečevanje, diagnosticiranje in zdravljenje pomaga pri zagotavljanju celostnega obsega storitev. Da bi te storitve uporabniki lahko uporabljali, morajo biti z njimi seznanjeni in imeti ustrezne kompetence. Zato je uvedba usposobljenih vodnikov e-zdravja, ki bodo delovali zlasti na podeželju, naložba v podeželska okolja.

Varstvo podatkov je v zdravstvenem sektorju ključnega pomena. Pri varstvu podatkov je pomembno ustvariti ustrezne regulativne in politične ukrepe. Ta naloga ne bi smela biti breme posameznika, ki mora prevzeti tveganje za izgubo ali ogrožanje svojih podatkov. Vseeno pa je treba paciente seznaniti tudi s tem, kako razširjajo svoje podatke, predvsem ko gre za komercialne aplikacije za zdrav življenjski slog. Poznati morajo razliko med aplikacijami na prostem trgu in aplikacijami, ki so licencirane in jih je mogoče predpisati.

Podatkovna in informacijska pismenost je osnova za e-zdravstveno pismenost. Ko gre za zdravstvene težave, ljudje iščejo odgovore na različnih mestih: pri družinskih članih, prijateljih in seveda na spletu in na ta način posredujejo in distribuirajo svoje zdravstvene podatke (zlasti prek spleta). Zato je spodbujanje in omogočanje dostopa za pridobitev digitalnih, informacijski in podatkovnih kompetenc ključnega pomena za to, da bodo državljani odgovorni in bodo lahko suvereno uporabljali e-zdravstvene storitve.

E-zdravje je priložnost za samostojnost in neodvisnost vseh državljanov. Starejšim državljanom lahko omogoči aktivno staranje in jim podaljša bivanje na njihovih domovih. Poleg spremljanja zdravja, kognitivnega usposabljanja in ohranjanja povezanosti lahko storitve e-zdravja zagotavljajo tudi zaznavanje padcev in omogočajo večjo varnost na domu. V starajoči se družbi je e-zdravje več kot le vidik življenjskega sloga. Je tudi način za odpravljanje problematike pomanjkanja ustreznega znanja in veščin, vendar le v primeru, če so pacienti in zdravstveni delavci deležni podpore in usposabljanj za uporabo e-zdravstvenih storitev.

Spodbujanje procesa in komunikacije med zdravniki in bolniki. Storitve e-zdravja lahko poenostavijo in izboljšajo interakcijo med bolniki in zdravstvenimi delavci. Elektronske kartoteke pacientov in telemedicina so orodja, ki olajšajo diagnosticiranje in zdravljenje neodvisno od lokacije, pri čemer ima zdravstveno osebje hkrati na voljo vse potrebne informacije.

Jasna ločitev države, zasebnih podjetij in zdravstvenega sektorja. Varstvo podatkov in pretok informacij med sektorji morata biti dobro urejena in nadzorovana. Jasna ločitev države, zasebnih podjetij in zdravstvenega sektorja glede varstva podatkov je v današnji digitalni dobi temeljna potreba. Učinkovito varstvo podatkov in varen pretok informacij sta najpomembnejša za zaščito zasebnosti posameznikov in zagotavljanje celovitosti občutljivih podatkov. Z ohranjanjem jasne meje med temi sektorji lahko vzpostavimo trden okvir za urejanje in spremljanje dostopa do podatkov in njihove uporabe. Takšna ločitev pomaga preprečiti zlorabo ali nepooblaščno razkritje osebnih zdravstvenih podatkov in zagotavlja, da lahko posamezniki zaupajo, da se z njihovimi podatki ravna z največjo skrbnostjo in spoštovanjem njihove zasebnosti.

Osredotočanje na preventivo kot eno od prednosti e-zdravja. Premik našega pojmovanja zdravja od zdravljenja bolezni k osredotočanju na preventivo bi moral spremljati izvajanje storitev e-zdravja v družbi. Uporaba storitev e-zdravja lahko pomeni priložnost za ozaveščanje o tem, da biti bolan ni enako kot biti zdrav. Ko gre za uporabo aplikacij e-zdravja, so preventiva, spremljanje in zdrav življenjski slog največkrat prenesene kategorije. Ta trend morajo podpreti regulativni organi in zavarovalnice.

**TA PRIPOROČILA POUČARJAJO POMEN OZAVEŠČANJA O STORITVAH
E-ZDRAVJA IN SPODBUJANJA DIGITALNIH ZDRAVSTVENIH
KOMPETENC V DRUŽBI.**